

בין המצרים (15)

חודש אב

אם בכל ראש חודש יש מצוה של שמחה כמו שכתוב: **"וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם"**, יוצא מן הכלל הזה הוא חודש אב, אשר עליו אמרו במשנה (תענית כו): משנכנס אב ממעטין בשמחה. ועמד על זה המ"א (או"ח ס' תקנ"א) בשם התוספות (מגילה ה'): מה הלשון ממעטין, היה לו לקבוע מהו השיעור המיעוט ומה שיעור הריבוי? ולכן מסבירים בעלי התוספות, כי הפירוש ממעטין היינו ממעטים לגמרי שלא לשמוח כלל. ויש להסביר הבטוי ממעטין, כי יש דין בתשעה באב (או"ח ס' תקנד) שאסור ללמוד תורה משום דכתיב: **"פקודי ה' משמחי לב"** (תהלים יט), ומותר ללמוד רק איכה ואיוב ודברים רעים. לכן לא יכלו במשנה לכתוב שאסור לשמוח כלל, שאם כן היה אסור בחודש זה ללמוד תורה, שהרי לימוד זה הוא גם כן בגדר שמחה, ונקטה המשנה **"ממעטין"** בשמחה, וההלכה מפרשת איזו סוגי שמחה צריכים למנוע.

ספר "ברכת חיים, מועדים" ב'

ביום שחרב בית המקדש נולד הגואל

מעשה באדם אחד שהיה עומד וחורש, געתה פרתו, עבר עליו ערבי אחד ושמע קולה, אמר לו: מי אתה? אמר לו: יהודי אני, אמר לו הערבי: יהודי יהודי! התר פרתך והתר מחרשתך, למה? אמר לו: מפני שבית המקדש של יהודים חרב, מנין אתה יודע? אמר לו: מתוך געיית פרתך. בנתיים געתה הפרה פעם שניה אמר לו הערבי: יהודי יהודי! אסור פרתך, ואסור מחרשתך, שהרי נולד משיח, מושיעם של ישראל, אמר לו: מה שמו? מנחם שמו, ואביו מה שמו? חזקיה, אמר לו: היכן הוא שורה? אמר לו הערבי: בבירת ערבה של בית לחם יהודה. הלך אותו האיש ומכר פרתו ומכר מחרשתו ונעשה מוכר לבדים לתינוקות. התחיל נכנס ויוצא ממדינה למדינה ומעיר לעיר, עד שהגיע לשם. באו נשים מכל הכפרים ליקח אצלו לבדים ואתה האשה אמו של מנחם, לא לקחה אצלו. שמע קולן של הנשים אומרות: אמו של מנחם, אמו של מנחם! בואי לקחי לבדים לבנך. אמרה: הלואי שחינקו שונאיהם של ישראל. אמרו לה: למה? אמרה להן: ביום שנודל חרב בית המקדש. אמר לה: בוטחני שלרגליו חרב ולרגליו עתיד להיבנות, אמר לו: אין מעות, אמר לה: מה איכפת לך, בואי וטלי לבנך, ולאחר ימים אני בא לביתך ואת פורעת לי. לאחר ימים בא לאותה העיר, אמר: אלך ואראה אותו תינוק מה מעשיו. בא אצלה. אמר לה: תינוק שלך מה מעשיו? אמרו לו: משעה שראיתני באו רוחות וסערות וחטפוהו

מידי, נשאוהו והלכו להם. זהו שנאמר: **"כי רחק ממני מנחם משיב נפשי"**

ירושלמי ברכות (פ"ב) איכה (א)

בת"ב מתגלה השייכות האמיתית לרבש"ע

ביום זה מתגלה מצבו האמיתי של לב כל אחד מאתנו, כמה שייכות אמיתית יש לנו עם הרבש"ע ועם הכלל. מה באמת הטעם שאיננו חשים את הצער בתשעה באב? הן בפסח, שבועות וסוכות עדיין ניכרת אצלנו שייכות כלשהי. מדוע, אפוא, דווקא בתשעה באב יבש' כל כך? התשובה היא: פעמים כשמבקשים מבחורי ישיבה להגיע לחתונה של בחור מסכן וגלמוד ולשמחו, אין להם שום מניעה לעשות זאת, אדרבה בשמחה הם מגיעים לשם ורוקדים בהתלהבות עד שניתן היה לחשוב כי מדובר בחתונה של אחיהם עצמם ובשרם. כי כדי לשמוח עם השני אין צורך להכירו או להיות מחותן שלו. גם אדם זר מסוגל להשתתף בשמחה. לעומת זאת כשרח"ל קורה אסון במשפחה מוכרת לציבור, ובלוויה אין מי שישתתף, אם יבואו לעשרה בחורי ישיבה ויבקשו מהם ללכת שם ולהזיל דמעות על הנפטר, אולי יסכימו להשתתף בהלוויה אך בשום אופן לא יוכלו לבכות על אדם שלא הכירו.

צער ניתן להרגיש רק כלפי מי שמכירים וחשים שייכות כלפיו! בפסח, וכן בשבועות, בסוכות ובשאר מועדים כולם שמחים, מאחר ואין שום מניעה מלשמוח גם שלא מרגישים את הקשר עם השכינה הקדושה.

כשמגיע תשעה באב ואומרים ליהודי שעליו לבכות, הוא אינו תופס על מה עליו לבכות: וכי אני 'מחותן' של השכינה הקדושה? וכי צרות הכלל ישראל נוגעות אלי כלל? הן לא מדובר בבני או אפילו בבן דודי שעל חורבנם הרוחני אני חש תחושת כאב וצער? כאן מתגלה מצבו האמיתי של הלב שלנו. תשעה באב הינו 'ראי' של החורבן, בו משתקפת צרתו הפנימית של לבנו.

לכן ביום זה מסתובבים רבים באפס ממש, כי מאחר ואין אפשרות ללמוד גמרא או אפילו חומש עם רש"י, ואת הצער של החורבן הם אינם חשים בפנימיותם, לא נותר להם מה לעשות במשך כל היום הארוך! העבודה המוטלת עלינו, אפוא, ביום זה להכניס בתוך לבותינו את היחס, את הקשר והאיכפתיות כלפי הרבש"ע. רק כך נוכל לחוש בצער החורבן ולהתאבל עליו כראוי. זהו התוכן המיוחד של תשעה באב: הדמעות, השייכות

והגעגועים לאבינו שבשמים, ולכן דווקא יום זה הוא המכניס תוכן לכל ימי השנה.
רב פינקוס זצ"ל בספרו "גלות ונחמה"

צער מהול בתקוה ובשמחה

אלי ציון ועריה כמו אשה בציריה (קינות לתשעה באב)
גם בקינה זו, שבה נקראים ישראל לקונן ולכבות על החרבן הנורא שפקד אותם, ישנו רמז לתקוה ולישועה הצפויה להם, כפי שמסביר ה"קדושת לוי". ישנם שני מינים של יסורים: יסורי מיתה ויסורי לידה. חבלי המיתה כולם צער ומקרבים את האדם לעבר סוף חייו, ולשעות האחרונות שלו עלי אדמות, ואילו בחבלי הלידה הצער מהול בשמחה, וכל תוספת יסורים רק מקרבת את הלידה ואת ראשיתם של חיים חדשים. צערו של ציון הרי "כמו אשה בציריה", זהו צער מהול בשמחה ותקוה עזה לחיים חדשים שעוד יוסיפו ויפכו בירושלים. ודומה הוא לצערה של אשה בלידתה.
ספר "ומתוך האור, בין המצרים"

הדמעות באו באיחור, נותרו על הלחיים

בכו תבכה בלילה ודמעתי על לחיה (איכה א.ב)
לשם מה טרח הנביא לכתוב "ודמעתי על לחיה", וכי מי אינו יודע שכאשר בוכים, זולגות הדמעות על הלחיים? בספר "ילקוט הגרשוני" הביא שראה לפרש, שהנביא מקונן על שהדמעות נשארו על הלחיים, ולא עשו פרי למעלה. הוסיף על כך הגאון רבי שלמה גאנצפריד בספרו "אפריזן": "כפל הלשון "בכה תבכה", בא להורות על ריבוי הבכי, ולילה כינוי לצרה, וזא כוונת הפסוק: "בכה תבכה", אבל רק "בלילה", כאשר כבר יצאו ישראל לגלות ורבו הצרות שנמשלו ללילה, ומשום כך הבכי לא הועיל והדמעות נותרו על הלחיים ולא עשו פרי למעלה, כי היה עליהם לבכות על העוונות בטרם הגיעו הצרות
ספר "כמוצא שלל רב"

ממרום שלח אש בעצמותי (איכה א. יג)

כתב השל"ה הקדוש, ומה שנראה שהוא סתירת הבנין, הוא אדרבה סותר על מנת לבנות, ואז יצא הבנין בנוי נצחי זך וטהור וה' יבנה. ועל זה רמז: באש ה' הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה (ב"ק ס:): כי אש שריפת המקדש הוא סיבה לבנינו שלעתיד בעת הקדושה. ובפסוק: "ממרום שלח אש בעצמותי", תמצא סופי תיבות 'משיח'. וברוקח כת"י: ד' פעמים נאמר 'אש' במגילת איכה, ד' 'גחלים' הלכו בדביר, וגם ד' פעמים נאמר 'תוקד', בפרשת צו את אהרן. על זה נרמז "היתה לנדה", כי נדה מתהפך דמה ללובן ומניקה בנה, דם נעקר ונעשה חלב. היינו הרע נהפך לטוב ותהיה ההשפעה מרובה. "ועת צרה ליעקב וממנה יושע" (ירמיה ל.ז). ובאיכה רבתי (א.יג) אמרו: משיח נולד ביום החורבן.
רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, איכה בין המצרים"

הלכה: ברכת שהחיינו בימי בן המצרים

מיום שבעה עשר בתמוז עד תשעה באב, שנקראים בין המצרים, נוהגים להמנע מלאכול פרי חדש, או ללבוש בגד חדש, בשביל ברכת 'שהחיינו', שאי אפשר לומר בימים אלו שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, והוא זמן פורענות וימי צרה ותוכחה לכלל ישראל, ונכון להחמיר גם במוצאי תשעה באב, מליל עשירי באב עד ליל יא באב. ובשבתות שבתוך ימי בין המצרים מן הדין מותר לברך שהחיינו. ויש חסידים שנוהגים להחמיר בזה אף בשבתות.
ספר חזון עובדיה

פתגם: צדקה, תצור תם-דךך; ורשעה, תסלף תשאת. משלי

חקירה: ערב (בהלוואה): שלושה צדדיים: נחשב כאילו הערב קיבל מעות מהמלווה כיון שהמלווה נתנם ללוה ע"פ דבריו של ערב, או שההנאה של הערב מכך שהמלווה סומך עליו היא מעשה קנין (קניין בהיא הנאה), או שהערב מתחייב באמירה, כמו שאדם יכול להתחייב לחבירו ממון באמירה (עיון בלומדות ג, ערבות: מחלוקת ראשונים) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הא בהא תליא: בעודנו נער נשאל רבי יונתן איבשיץ: מצינו במסכת שבת (פח). שאמר רב אחא: אם יתבעו ישראל לדין על אשר לא קיימו את התורה שקיבלו בהר סיני, יוכלו להשיב ולטעון, שקיבלנו באונס, הואיל הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית. ונשאלת הקושיה: הלא גמרא מפורשת היא (ב"ב מז:): תליוה וזבין זבינה זבין, כלומר: מי שאנסוהו לקנות דבר וקנה, הקניה תופסת. אם כן הרי לא יהיה תוקף לטענתם של ישראל שהתורה ניתנה להם באונס? השיב הנער מיניה וביה. אין כאן קושיה כלל. שהרי אלמלא קיבלו ישראל את התורה, ממילא לא היו מקבלים את הדין הזה הנאמר בבבא בתרא.
ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף לח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדים קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, אסתר בת רחל, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ייס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'יזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה, נתניאל יאיר בן מרים יהודית, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
כלל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr